

MEDZINÁRODNÝ BESTSELLER

NAOZAJ PÔSOBIVÉ!

Colin Dexter

POZORUHODNÉ!

P. D. Jamesová

Závník

NAPÍNAVÉ!

Tablet

VÝBORNÉ!

Daily Mail

FASCINUJÚCE!

Sunday Telegraph

C. J. SANSOM

AKTUELL

C. J. Sansom
Zánik

Dielo je autorsky chránené. Všetky práva, najmä rozmnožovať a rozširovať, rovnako ako právo prekladu, sú vyhradené. Žiadna časť tohto diela sa nesmie bez písomného súhlasu majiteľa autorských práv reprodukovat', spracovávať, rozmnožovať alebo rozširovať vo forme fotokópií, mikrofilmov a ani inými metódami použitia elektronických systémov ukladania do pamäte.

Táto kniha je fikcia. Všetky postavy, mená, charaktery, miesta a udalosti sú dielom autorovej fantázie a akákoľvek podobnosť so skutočnými osobami, žijúcimi alebo mŕtvymi, s obchodnými záležitosťami, udalosťami alebo miestami je celkom náhodná.

C. J. Sansom: Zánik

Z anglického originálu *Dissolution*, ktorý vydalo vydavateľstvo Pan Books an imprint of Pan Macmillan, a division of Macmillan Publishers Limited, London, United Kingdom.

Copyright © 2003 by C. J. Sansom

All rights reserved.
Všetky práva vyhradené.

Translation © Martin Kubuš 2020

Cover picture © Shutterstock

Redakčne upravila: PhDr. Adriana Oravcová
Sadzba a zalomenie: Samuel Ryba

Tlač: Těšínská tiskárna, a. s., Český Těšín, Česká republika

Vydal AKTUELL vydavateľstvo, s. r. o., Bratislava, Slovenská republika
Slovak edition © AKTUELL 2020

ISBN 978-80-89873-14-2

C. J. Sansom

Zánik

AKTUELL

C. J. Sansom vyštudoval históriu na Birminghamskej univerzite, kde neskôr získal aj doktorát. Vystriedal niekoľko zamestnaní a napokon sa rekvafikoval na právnika. V Sussexe si založil prax a právnickému povolaniu sa venoval, až kým sa nestal spisovateľom na plný úväzok. Román Zánik je prvá časť jeho slávnej shardlakovskej ságy.

*Venujem kolegom spisovateľom z nášho spoločenstva:
Janovi, Lukovi, Mary, Mikovi B., Mikovi H, Rozovi,
Williamovi a v neposlednom rade Tonymu,
ktorý je našou inšpiráciou a ako kritik nás krstí ohňom.
Knihu ďalej venujem Caroline.*

Vyšší hodnostáři (úradníci) Kláštora
sv. Donata Praotca v Scarnsea (grófstvo Sussex), 1537

OPÁT FABIAN

– opát kláštora, volený bratmi doživotne.

BRAT EDWIG

– kvestor, zodpovedá za hospodárenie kláštora.

BRAT GABRIEL

– sakristián a predspevák, zodpovedá za údržbu a výzdobu kláštorného kostola, ako aj za hudobnú zložku bohoslužieb.

BRAT GUY

– kláštorňý lekár, zodpovedá za zdravie mníchov,
má oprávnenie predpisovať lieky.

BRAT HUGH

– správca, zodpovedá za vnútorné záležitosti kláštora.

BRAT JUDE

– almužnár, zodpovedá za vyplácanie kláštorňých účtov,
vypláca mníchov i služobníctvo, udeľuje milodary.

BRAT MORTIMUS

– predstavený kláštora (prior), druhý najvyšší úradník hneď
po opátovi Fabianovi, zodpovedá za kláštorňú disciplínu
a blahobyt mníchov. Na starosti má aj novicov.

Prvá kapitola

Predvolanie som dostal počas služobnej cesty do grófstva Surrey, kam ma vyslal úrad lorda Cromwella. Istý poslanec Dolnej snemovne, ktorého podporu môj zamestnávateľ potreboval, dostal pozemky zrušeného kláštora, no nadobúdacie listiny kamsi zmizli. Našiel som ich bez väčších problémov a pán poslanec ma následne pozval k sebe domov stráviť pár dní v kruhu svojej rodiny. Krátky oddych mi veľmi dobre padol a pred návratom do pracovnej rutiny v Londýne som sledoval, ako opadáva posledné tohoročné lístie. Sir Stephen vlastnil vskutku súci nový tehlový dom uspokojivých rozmerov. Ponúkol som sa, že ho nakreslím, no sotva som ho nahrubo načrtol, do domu dorazil jazdec.

Posol z Whitehallu cváľal celú noc a na svitaní si ma našiel. Poznám som ho. Bol to osobný posol lorda Cromwella, a keď som lámal pečať prvého ministra jeho veličenstva, zmocňovala sa ma neblahá predtucha. List poslal ministrov tajomník pán Grey a uviedol, že sa mám okamžite dostaviť do Westminsteru, kde ma očakáva jeho zamestnávateľ lord Cromwell.

Predstavu, že sa stretnem s patrónom, ktorý ma volá na osobný rozhovor – v čase, keď zastáva natolko významnú štátnickú pozíciu –, by som kedysi vnímal s veľkým nadšením, no už asi rok som svoje zamestnanie považoval za veľké ťaživé bremeno. Unavovala ma všadeprítomná politika, zákony, ľudské intrigy, ako aj nekonečne spleť vzťahy medzi uvedenými spoločenskými javmi. Najviac ma však znepokojovala skutočnosť, že meno lorda Cromwella v tých dňoch vzbudzovalo azda ešte väčší strach než meno samotného kráľa. V Londýne sa povrávalo, že len čo zaznie meno Cromwell, početné zástupy žobrákov akoby zázrakom zmiznú z povrchu zemskeho. Slovom, nebol to svet, po ktorom sme túžili, keď sme sa ako

mladí reformátori navštevovali a nekonečne dlhé hodiny vysedávali pri večeri. Svojho času sme podobne ako Erazmus verili, že pri pokonávaní náboženských rozdielov medzi ľuďmi si vystačíme s vierou a čínorodou láskou. Lenže s príchodom zimy roku 1537 došlo k povstaniu, konalo sa čoraz viac popráv a ľudská chamtivosť spôsobila celý rad šarvátok o kláštorné pozemky.

V jeseni pršalo pomerne málo, cesty boli v dobrom stave, a hoci mi moje postihnutie nedovoľovalo cváľať príliš rýchlo, do Southwarku na južnom brehu Temže som dorazil už v skorších popoludňajších hodinách. Môj starý dobrý kôň Chancery bol po mesiaci mimo mesta z toľkého hluku a pachov trochu nesvoj, a ani mne nebolo všetko jedno. Len čo som sa totiž priblížil k Londýnskemu mostu, musel som odvrátiť zrak. Nad klenbou sa vynímali dlhánske koly a na nich hlavy odsúdencov popravených za vlastizradu. Okolo nich krúžili čajky a vydobávali, čo sa dalo. Osobne som skôr jemnej náтуры a neznesiem ani len pohľad na medvedie zápasy.

Obrovský most sa ako obyčajne hmýril ľuďmi – mnohí príslušníci kupeckej vrstvy boli v čiernom na znak smútku za kráľovnou Janou, ktorá pred dvomi týždňami podľahla horúčke v dôsledku popôrodných komplikácií. Predavači na plné hrdlo vychvalovali svoj tovar v obchodíkoch na prízemí budov, ktoré sa tlačili tak blízko k rieke, až sa zdalo, že sa do nej každú chvíľu prevrhnú. Ženy na horných poschodiach zvešovali bielizeň, pretože zo západu prichádzala čierňava. Klebetili, kričali po sebe a v mojom trudnomyselnom rozpoložení mi pripomínali krákajúce vrany v korune košatého stromu.

Vzdychol som si a pripomenul, že ma čakajú neodkladné povinnosti. Ako tridsaťpäťročný som mal veľmi výnosnú právnickú prax, k tomu súci nový dom, a to všetko najmä vďaka svojmu patrónovi lordovi Cromwellovi. Pracovať preňho navyše znamenalo pracovať v záujme cirkevnej reformy, čo je vec v Božích očiach cnostná. Vtedy som tomu ešte veril. Nepochybne šlo o čosi veľmi dôležité, pretože za bežných okolností mi úlohy sprostredkúva pán Grey. Ministerského predsedu, a v tom čase aj generálneho vikára, som nevidel už dva roky. Pritiahol som uzdu, Chanceryho nasmeroval naprieč davom cestujúcich, kupcov, vreckárov i samozvaných dvoranov a zamierili sme do gulášového mesta menom Londýn.

Cestou dolu ulicou Ludgate Hill som zbadal stánok plný jabĺk a hrušiek, a keďže mi vytrovilo, zosadol som, že si zopár kúpim. Ako som tam stál a krmil koňa jablkom, v bočnej uličke som zahliadol zástup možno tridsiatich ľudí. Stáli pred pohostinstvom a vášnivo si šomrali popod nos. Napadlo mi, že tam asi reční ďalší vyšinutý nedouk, ktorý si zase nesprávne vyložil pasáž z najnovšieho prekladu Biblie a teraz sa hrá na proroka. Ak je tak, vravím si, nech si dáva pozor. Prichádza štátny komisár.

Na okraji zástupu stálo pár lepšie odetých ľudí. Jedného som spoznal – William Pepper, právnik Prírastkového súdu. Po jeho boku stál mladík v prečačkanom kabátcí s rozstrihnutými rukávmi. Zvedavosť mi nedala, a tak som Chanceryho nasmeroval dolu ulicou po dlažbových kockách, opatrne, aby nestúpil do odpadového žľabu plného moču. Keď som k nim došiel, Pepper sa otočil.

„Shardlake, to je ale prekvapenie! Tento semester vás akosi nevidno. Normálne ste mi chýbali – v súdnej sieni nemal kto drobčiť. Kade chodíte?“ Otočil sa k spoločníkovi: „Zoznámim vás, ak dovolíte. Toto je pán Jonathan Mintling, práve ukončil štúdiá. Čerstvá posila do radov Prírastkového súdu. Jonathan, predstavujem vám pána Matthewa Shardlaka, najbystrejšieho hrbáča, aký kedy pôsobil na anglickom súdnom dvore.“

Mladíkovi som sa zdvorilo uklonil a Pepperovu nemiestnu poznámku na adresu môjho postihnutia som ignoroval. Prednedávanom som ho porazil na súde a právnik s podrezaným jazykom sa pomstí pri prvej príležitosti.

„Čo sa robí?“ vyzvedal som.

Pepper sa schuti zasmial: „Máme tu dámu, ktorá má údajne vtáka z Karibiku, a ten vraj konverzuje ako bežný Angličan. Chce nám to predviesť.“

Ulica sa zväžala nadol až k pohostinstvu, takže som mal dobrý výhľad, aj keď nadbytočnými centimetrami telesnej výšky rozhodne neoplývam. Vo dverách sa objavila tučná starena v zamastených šatách a v rukách držala kovovú tyč na trojnožke. Na bidle udržoval rovnováhu najčudnejší operenec, akého som keby videl. Bol väčší než najväčšia vrana, mal krátky zobák zakončený hrozivým hákom, k tomu červené a zlaté perie, ktoré v špinavej šedi ulice

bilo do očí až tak, že by človek z toľkej žiary až oslepol. Ľudia v dave sa ešte väčšmi zomkli.

„Ustúpte,“ zaškrečala starena. „Tabithu som vám doniesla, ale ak sa budete strkať, nepovie vám ani ň.“

„Nech niečo povie!“ zvolal ktosi.

„To by sa mi najprv muselo vyplatit!“ skríkla špata provokačne. „Vhodte jej k nohám pencu a niečo vám povie!“

„Zaujímalo by ma, čo to je za podfuk,“ uškľabil sa Pepper, ale aj tak sa pridral k davu a hodil k stojanu mincu. Starena ich povyberala z blata a pozrela na vtáka. „Tabitha,“ zvolala, „povedz: ‚Boh ochraňuj kráľa Henricha! Omša za nebohú kráľovnú Janu!‘“

Operenec si ju očividne nevšimol, len sa pohniezdil na šupinovitých nohách a skleným pohľadom si uprene premeriaval zástup. Znenazdajky zavreštal presne ako jeho majiteľka: „Boh ochraňuj kráľa Henricha! Omša za kráľovnú Janu!“ Tí vpredu sa zmohli iba na mimovoľný krok späť, mnohí sa prežehnali, až sa v dave mihali ruky jedna radosť. Pepper zapískal.

„Čo vy na to, Shardlake?“

„Ani neviem. Iste dajaký podfuk.“

„Ešte!“ zvolal z davu ktosi trúfalejšej náтуры. „Nech ešte niečo povie!“

„Tabitha! Povedz: ‚Smrť pápežovi! Bodaj by biskup rímsky zo sveta zišiel!‘“

„Smrť pápežovi! Biskup rímsky! Boh ochraňuj kráľa Henricha!“ Vták rozprestrel krídla, až prítomní od strachu zalapali po dychu. Všimol som si, že niekto mu ich v polovici kruto odsekol. Ten si už nezalieta. Vták nato vnoril zahnutý zobák do hrude a čistil si perie.

„Uvidíme sa zajtra na schodoch Katedrály svätého Pavla,“ zvolala babizňa, „tam si vypočujete o čosi viac! Povedzte svetu, že Tabitha, hovoriaci vták z Karibiku, príde o dvanástej. Z ďalekej krajiny Peru, kde sa stovky vtákov ako ona spolu zhovárajú v hniezdnom veľkomeste v korunách stromov!“ Zohla sa po mince, ktoré predtým zabudla, schytila tyč s bidlom a zmizla vo dverách. Vták pritom trepotal krídlami v snahe udržať rovnováhu.

Dav sa v rozvášnenej vrave rozišiel. Chanceryho som viedol späť hore ulicou, Pepper a jeho spoločník kráčali po našom boku.

Bezočivý Pepper akoby skrotol: „Teda, počul som už všeličo, o rôznych divoch z Peru, ktoré si Španieli podmanili, ale bol som

v tom, že sú to len rozprávky, ktorým netreba veriť, ale toto? Matka milostivá!“

„Je to podfuk,“ prehodil som. „Videli ste tie oči? Ten tvor v nich nemal ani zamak rozumu. A potom zrazu prestal hovoriť, len tak, a začal sa čistiť.“

„Ak dovolíte, veď rozprával!“ ohradil sa Mintling. „Všetci sme to počuli.“

„Rozprávať sa dá aj bez porozumenia... Možno ten vták reagoval na slová matróny tým, že ich len opakoval, čo povieť? Ako pes, ktorý pánovi priskočí k nohe. Počul som, že podobne reagujú aj sojky.“

Na konci strmej uličky sme zastali. Pepper sa uškrnul:

„Nuž, je pravda, že ľudkovia v kostole odpovedajú kňazom na to ich latinské dudry-hudry aj bez toho, aby im rozumeli.“

Mykol som plecóm. Podobné postoje sa zatiaľ nepovažovali za pevnú súčasť nášho učenia a rozhodne som nemal v úmysle nechať sa zatahnuť do náboženskej debaty.

Uklonil som sa: „Žiaľ, budem musieť ísť, vo Westminsteri ma očakáva lord Cromwell.“

Na mladíka to očividne zapôsobilo, kým Pepper sa usiloval nedať rovnaký postoj najavo, a tak som vysadol na Chanceryho a s ironickým úškrnom som zamieril do davu. Spomedzi Božích stvorení sú najväčšími klebetníkmi práve právnici a určite nebude na škodu, ak Pepper po súdnych dvoroch rozchýri, že si ma predvolal sám prvý minister. Radosť však mala krátke trvanie – keď som totiž prechádzal po Fleet Street, na prašnú cestu už plieskali tučné kvapky, a keď som prešiel mestskou bránou, rozpršalo sa naplno a dážď mi v silnom vetre šibal rovno do tváre. Nasadil som si kapucňu a počas jazdy v ústrety búrke som si ju držal na hlave nadovšetko pevne.

†

Pred Westminsterským palácom ma zastihol hotový lejačisko. Voda tiekla potokmi. Tých pár jazdcov, okolo ktorých som prechádzal, sa chúlilo v kabátoch podobne ako ja. Mokli sme do nitky a spoločne šomrali na počasie.

Kráľ už pár rokov prebýval v novom majestátnom Whitehallskom paláci, takže vo Westminsteri sídlili najmä súdy. K nim nedávno pribudol spomínaný Prírastkový súd, Pepperovo pôsobisko, kde

sa spravovali majetky menších náboženských ustanovizní, ktoré vláda minulý rok rozpustila. Sídliť tu aj lord Cromwell s čoraz početnejšou suitou úradníkov, takže tu bolo pomerne rušno.

Nádvorie sa spravidla hmýrilo právnikmi v čiernom diskutujúcimi nad pergamenmi či predstaviteľmi štátnej správy, ktorí si v tichosti po kútoch vymieňali názory, prípadne snovali intrigy. Dážď však všetkých zahnal do komnát, takže nádvorie bolo takmer vyľudnené. Pred vchodom do priestorov Prírastkového súdu sa chúlilo zopár biedne odetých bývalých mníchov zo zrušených kláštorov zmoknutých ako myši. Prišli žobroniť o miesto v nerehoľných farnostiach, ktoré im vláda podľa zákona prisľúbila. Príslušný úradník, ktorý mal v ten deň službu, zrejme nebol na pracovisku. Možno to bol práve pán Mintling. Čakal tam aj starý pán s hrdým výrazom v tvári, ktorý ešte stále nosil cisterciánsky habit. S kapucne mu kvapčalo. Daný odev mu na úrade lorda Cromwella asi veľmi nepomôže.

Bývalí mnísi poväčšine pôsobili ako zbití psi, kým spomínaná skupinka so zdeseným výrazom sledovala, ako povozníci vykladajú dva statné vozy, prevážané predmety kladú na kopy pri stene a pritom hromžia, že im dážd' kvapká do očí i úst. Pri letmom pohľade som sa nazdával, že vezú drevo do úradníckych kozubov, ale keď som zatiahol za uzdu a zastavil, zistil som, že vykladajú presklené truhly, drevené a sadrové sochy, obrovské drevené, krásne vyrezávané a bohato vyzdobené kríže. Zrejme išlo o relikvie a náboženské predmety z rozpustených kláštorov. Všetci, čo sme verili v reformu, sme dúfali, že ich uctievanie u nás čoskoro odzvoní. Teraz, keď sa kopili na daždi, konečne stratili svoju moc, ktorej sa tešili na pôvodných miestach, kde si ich ľudia uctievali. Potlačil som v sebe drobný záchvev ľútosti, mníchom v hlúčkiku len stroho kývol hlavou a vzápätí som Chanceryho popohnal cez vnútornú bránu.

V stajni mi koniar podal uterák. Osušil som sa, ako sa len dalo, a vstúpil do paláca. Lordovo predvolanie som ukázal strážnikovi, ktorý ma z verejných priestorov viedol spleťtými útrokami a v ruke zvieral kopiju so vztýčeným bodcom lesklým ako zrkadlo.

Previedol ma masívnymi dverami, pri ktorých stáli ďalší dvaja strážnici, a nato som sa ocitol v podlhovastej úzkej sále ponorenej

do oslnivého svetla sviec. Kedysi sa v nej konali slávnostné hostiny, no dnes sa ňou tiahli rady stolov, za ktorými sedeli úradníci v čiernom a triedili haldy listov. Ako veľká voda ku mne zamieril istý vyššie postavený úradník, územčistý pán s čiernymi prstami, ktoré si celé roky špinil od atramentu.

„Pán Shardlake? Idete zavčas.“ Divil som sa, odkiaľ ma pozná, no nepochybne mu povedali, aby očakával hrbáča.

„Počasie mi prialo – až doteraz,“ odvetil som a sklopil zrak na premočené nohavice.

„Pán generálny vikár mi kázal privedieť vás, len čo sa dostavíte.“

Viedol ma skrze sálu popri šuchotajúcich úradníkoch, ktorým sme vírom vzduchu rozknísali plamienky. Uvedomil som si, čo všetko má môj patrón pod palcom. Cirkevní úradníci a povolani pracovníci miestnych súdov mali vlastné siete donášačov a k tomu povinnosť informovať vrchnosť aj o nepatrných náznakoch spoločenských nepokojov či velezrady. Každý jeden prípad podliehal prísnemu vyšetrovaniu presne podľa zákona a tresty boli z roka na rok prísnejšie. Jednu vzburu pre náboženské zmeny sme tu už mali, druhá by mohla zvrhnúť celé kráľovstvo.

Úradník zastal pred obrovskými dverami na konci sály. Poprosil ma, aby som počkal, potom zaklopal a vošiel. Uklonil sa pomerne hlboko.

„Môj pane, je tu pán Shardlake.“

†

V porovnaní s predsieňou bola pracovňa lorda Cromwella dosť tmavá a v šere popoludnia ju osvetľoval len malý svietnik vedľa pracovného stola. Väčšina čelných predstaviteľov mala steny oveshané vyčáčkanými gobelínmi, lenže Cromwellove boli až po plafón pokryté regálmi so stovkami zásuviek. Všade samé stoly a police, na nich správy a zoznamy. V širokom kozube plápolal oheň.

Spočiatku som naňho nedovidel, no vzápätí som rozoznal obrys zavalitej postavy vedľa stola v odlahlom kúte miestnosti. Držal v ruke akúsi truhlicu a s pohľadavým chmúrnym pohľadom skúmal jej obsah. Nad harmonikovou bradou sa vynímali široké ústa s úzkymi perami v tvare obráteného U. Zvesené čeluste mi pripomínali veľkú pascu, ktorá sa môže kedykoľvek roztvoriť a ako nič zhltnúť

celého človeka. Jeho pohľad si ma našiel, s príznačne výbušnou nestálosťou výrazu v tvári sa na mňa vlúdne usmial a mávol mi na pozdrav. Uklonil som sa najhlbšie, ako som vládol, až ma jemne seklo – po dlhej ceste koňmo mi chrbát dosť stuhol.

„Nože, pristúpte bližšie, Matthew,“ pobádal ma hlbokým hlasom, uchu dosť nepríjemným. „V Croydone ste si počínali veľmi dobre a som rád, že aj tá záhada na Blackovom statku je už vyriešená.“

„Ďakujem pekne, pane.“ Len čo som poďišiel bližšie, všimol som si, že spod talára s kožušinovým lemom mu vykúka čierna košeľa. Zbadal, kam sa pozerám, a povedal:

„Počuli ste, že kráľovná nás navždy opustila?“

„Počul, pane, prijmite, prosím, moju úprimnú sústrasť.“ Vedel som, že po poprave Anny Boleynovej sa lord Cromwell naviazal na rodinu nebohej Jany Seymourovej.

„Kráľ nevie, čo si počať,“ zachrochtal.

Prizrel som sa stolu, pri ktorom stál. Na moje prekvapenie sa na ňom kopili truhličky rôznych veľkostí. Podľa všetkého boli všetky zo zlata, prípadne zo striebra, nejedna vykladaná šperkmi. Skrze prastaré umazané sklička som zbadal kúsok látky a kosti na zamatových vankúšikoch. Potom som pozrel na truhličku, ktorú držal v rukách. Bola v nej detská lebka. Vzal ju do oboch rúk a zatriasol ňou, takže zúbky, ktoré sa uvoľnili, zahrkali. Generálny vikár sa len zlovestne zasmial.

„Toto vás isto zaujme. Tieto relikvie priniesli len a len pre mňa,“ skonštatoval, truhličku položil na stôl a ukázal na latinský nápis navrchu. „Len sa na to pozrite.“

„*Barbara sanctissima*,“ prečítal som to a zahľadel sa na lebku. Na temene sa ešte stále držalo pár vlásokov.

„Lebka svätej Barbory,“ precedil Cromwell a ťapol po truhličke. „Mladej panny, ktorú zabil vlastný otec, pohan, v rímskych časoch. Najsvätejšia relikvia z Clunyského kláštora v Leedse.“ Zohol sa a vzal do rúk striebornú truhličku vykladanú čímisi, čo vyzeralo ako opál. „A čo toto! Lebka svätej Barbory, tentoraz z Lancashiru, zo ženského kláštora v Boxgrove,“ poznamenal a príkro sa rozosmial. „Hovorí sa, že v Karibiku žijú dvojhľavé draky. No a? My zas máme dvojhľavé svätice.“

„Bože na nebesiach!“ prizrel som sa lebke. „Ktovie, komu vlastne patrili!“

Cromwell sa zasmial ako prašivý pes a zľahka ma poľapkal po pleci. „To je môj Matthew. Všetko by chcel vedieť! Presne takýto zvedavý dôvtip teraz potrebujem. Jeden z mojich ľudí z radov Prírastkového súdu v Yorku tvrdí, že tú zlatú truhličku vyrobili podľa rímskeho vzoru. Ale to je jedno, roztavia ju vo vyhni v Toweri ako ostatné a lebky skončia na hnojisku. Človek by nemal uctievať kosti.“

„A koľko ich je!“ precedil som pri pohľade z okna na neutíchajúci lejak, ktorý zmýval nádvorie, kým chlapi vykladali vozy. Aj lord Cromwell podišiel k oknu a vyzrel. Aj napriek tomu, že ako lord bol členom Hornej snemovne, hľbal som, a mal právo nosiť purpurové rúcho, obliekal sa rovnako ako ja – nosil čierny talár a čiernu baretku súdnych a cirkevných hodnostárov. Iste, čiapka bola z najjemnejšieho zamatu, rúcho podšité bobrou kožušinou a neušlo mi ani to, že v dlhých hnedých vlasoch sa kde-tu našiel aj sivý fliačik.

„To haraburdie si dám priniesť sem,“ prehodil. „Všetko musím dať usušiť a pri najbližšej poprave nejakého zradného pápeženca tým zakúrim.“ Obrátil sa ku mne s ukrutným úsmevom na tvári a dodal: „Aspoň ľudia uvidia, že bludár v plameňoch z vlastných relikvií nevrieska o nič menej, a to vám vravím, ani Boh ten oheň nezadusí.“ Nato opäť zmenil výraz, tentoraz mu tvár potemnela vážnosťou: „No dobre, posadte sa. Musím s vami niečo prebrať,“ vyhlásil, sadol si za stôl a príkro mi naznačil, aby som si sadol na stoličku oproti. Opäť ma seklo. Môj chrbát sa zmietal v krči.

„Tuším ste uľahaný, Matthew,“ skonštatoval a premeriaval si ma veľkými hnedými očami. Aj ony sa neustále menili, presne ako jeho tvár. Práve teraz boli chladné.

„Trochu. Bola to dlhá jazda.“ Očami som prebehol po jeho pracovnom stole. Všade samé písomnosti a na niektorých sa vo svetle sviece leskla kráľovská pečať. Mal tam aj zopár menších zlatých truhličiek, ktoré očividne používal ako ťažidlá.

„Skvelé, že ste našli tie listiny ohľadom zřby predmetných lesov,“ povedal. „Bez nich by celý prípad skončil na Kancelárskom súde, kde by sa mohol ťahať aj celé roky.“

„Mal ich bývať kláštorný pokladník. Vzal si ich hneď po zrušení kláštora. Vyzerá to tak, že tamojší dedinčania si na lesy robili nárok ako na obecnú pôdu. Sir Richard podozrieval miestneho rivala, ale ja som sa od začiatku zameril na kvestora, keďže listiny musel mať naposledy v rukách práve on.“

„Logické. Výborne.“

„Stopa ma priviedla až do miestneho kostolíka, kde sa medzičiasom stal farárom. Všetko vzápätí pripustil a listín sa vzdal.“

„Predpokladám, že miestni bývalému mníchovi pomastili vrec-ká. Odovzdali ste ho do rúk spravodlivosti?“

„Úplatky nebral. Podľa mňa chcel len pomôcť dedinčanom. Ich pozemky sú dosť biedne. Nechcel som okolo toho robiť priveľký rozruch.“

Jeho výraz skamenel a oprel sa o operadlo. „Dopustil sa zločinu, Matthew. Mali ste ho zatknúť, na výstrahu ostatným. Dúfam, že ste nezmäkli, Matthew! Dnes potrebujem okolo seba tvrdých chlapov. Tvrdých ako skala.“ V tvári sa mu zrazu zračil hnev, aký som na ňom spozoroval pri našom vôbec prvom stretnutí pred desiatimi rokmi. „Nežijeme v Morovej Utópii, nie sme národ nevinných divochov čakajúcich na Božie slovo, ktoré im ešte chýba ku šťastiu. Naša krajina je presýtená násilím, zmieta sa v korupcii úpadkovej cirkvi.“

„Viem.“

„Pre Kristove rany, pápeženci využijú každú príležitosť, len aby nám prekazili plány vybudovať skutočne kresťanské spoločenstvo... Ale ja im nič nedarujem!“

„Mrzí ma, ak som sa v úsudku zmýlil.“

„Poniektoí vravia, že ste mäkký, Matthew,“ stíšil hlas. „Vraj vám chýba zápal, zanietenie pre Božiu vec. Iní dokonca tvrdia, že nie ste dosť lojálny.“

Lord Cromwell mal obľúbenú fintu – zadíval sa na človeka a hľadel naňho bez jediného žmurknutia, až kým dotýčný nepocítil nutkanie sklopiť zrak, no keď sa naňho opäť zadíval, zistil, že Cromwellove prísne hnedé okále ho stále prebodávajú. Srdce sa mi rozbúchalo ako na poplach. Nikomu som nevešal na nos, že sa ma občas zmocňujú pochybnosti a začínam mať všetkého plné zuby. Pocity som si rozhodne nechával pre seba.

„Môžem vás ubezpečiť, pane, že môj odpor voči pápeženectvu zostáva neochvejný.“ Nemohol som si pomôcť – ako som to vyslovil, pomyslel som si, koľkí reagovali rovnako, keď ich vypočúval a overoval si, či mu zostávajú verní. Strach sa do mňa zarezal ako nôž do masla a dýchal som zhlboka, aby som sa upokojil. Dúfal som, že nič nespozoruje. Po chvíli prikývol a dodal:

„Mám pre vás dôležitú úlohu, ktorá si vyžaduje človeka vašich kvalít. Možno sa od toho bude odvíjať budúcnosť celej reformy.“

Nahol sa k stolu, vzal do rúk truhličku a ukázal mi ju. Vnútri, v strede miniatúrneho vyrezávaného strieborného stĺpa, ležala sklenná ampulka s červeným práškom.

„Toto tu,“ nadhodil pološeptom, „je krv svätého Panteleimóna, ktorého pohana zaživa stiahli z kože. Prišlo to z Devonu. Vraví sa, že v deň jeho sviatku sa krv skvapalňuje. Ľudia sa hrnuli po stovkách, len aby sa stali svedkami zázraku, kolenačky, poštvornožky, a ešte si za tú výsadu aj zaplatili. Ale pozor,“ zvolal a otočil truhličku. „Vidíte ten drobný otvor vzadu? V stene, na ktorej to viselo, bola druhá dierka, cez ktorú mních s pipetou v ruke dokvapkal do ampulky sfarbenú vodu. A hľa, presvätá krv, presnejšie povedané, hnedočervené farbivo sa premenilo na tekutinu.“

Naklonil som sa k truhličke a prstom prešiel po zadnom otvore. „O podobných podvodoch som už počul.“

„Toľko ku kláštorným praktikám – samý podvod, modloslužba, chamtivosť a ututľávaná vernosť rímskemu biskupovi,“ poznamenal, a kým relikviu obracal v rukách, vytrúsil z nej drobné čiastočky červeného prášku. „Kláštory sú pliaga ohrozujúca samotné srdce nášho kráľovstva. Ale ja sa už postarám, aby sme ju vykynožili.“

„Prvé kroky máme za sebou. Menšie kláštory sú zrušené.“

„To ešte nič nebolo, aj keď sme vďaka tomu získali aspoň skromné prostriedky. Ale s jedlom rastie chuť a kráľ si už brúsi zuby na veľké kláštory, ktoré ukrývajú ozajstné poklady. Je ich dvesto a spolu vlastnia šestinu štátneho majetku.“

„Skutočne až toľko?“

„Presne tak,“ prikývol. „Ale v dôsledku zimného povstania na severe musím postupovať obozretne. Dvadsaťtisíc rebelov táborí na brehoch Donu. Chcú späť svoje kláštory. Kráľ tvrdí, že brať ich násilím si už nemôžeme dovoliť. Má pravdu. Preto, milý Matthew, potrebujeme dosiahnuť, aby sa ich vzdali *dobrovoľne*.“

„Také niečo by predsa...“

„Prasa sa dá zaklať na viacero spôsobov,“ uškrnul sa. „Teraz ma pozorne počúvajte. Všetko, čo poviem, je prísne tajné,“ doložil, nahol sa ku mne a pokračoval ráznym pološeptom:

„Keď som pred dvomi rokmi nariadil vnútornú kontrolu, všetko som si dôsledne archivoval – všetko, čo by mohlo reputáciu

kláštorov nahloďať,“ doložil a kývol na zásuvky po stenách. „Je tam všetko: sodomia, smilstvo, vlastizradné kázne. Nezákonný predaj cirkevného majetku. A rady mojich informátorov priamo v kláštoroch sa každým dňom rozrastajú.“ Nato sa kyslo usmial. „Mohol som popraviť aspoň desať opátov, keby som chcel, ale ja radšej vyčkávam, stupňujem tlak, vydávam prísne nariadenia a oni sa musia podriaďiť. Takto im aspoň naženiem strach.“ Znovu sa usmial, relikviu nečakane vyhodil do vzduchu, vzápätí ju chytil a položil na stôl medzi písomnosti.

„Kráľa som presvedčil, aby mi dovolil vybrať si dva tucty kláštorov, na ktoré by som mohol zatlačiť o čosi viac. Za posledné dva týždne som rozoslal špeciálne vytypovaných ľudí. Za úlohu majú ponúknuť opátom určitú protislužbu, ak kláštory odstúpia podobrotky. Všetkým som sľúbil dôchodky, opátom, pravda, najtučnejšie. Môžu si vybrať – buď toto, alebo stíhanie. V Leweskom opátstve majú rozrobené s vlastizradným učením. V Titchfieldskom mám opáta, ktorý mi zveril pikantnosti o vlastných spolubratoch, a svojich ľudí mám aj v Peterboroughu. Len čo na nich zatlačím, aby mi kláštory odstúpili dobrovoľne, ostatní uvidia, koľko bije, a v tichosti sa podvolia. Vyjednávania pozorne sledujem a všetko ide ako po masle, teda išlo – až do včerajška.“ Zo stola vzal akýsi list. „Počuli ste už o kláštore v Scarnsea?“

„Nepočul, pane.“

„Iste, a prečo aj. Ide o benediktínsky kláštor medzi Kentom a Sussexom, stojí na brehu, v starom prístave plnom naplavenín, v Lamanšskom prielive. O nerestiach toho vedia svoje a podľa slov tamojšieho zmierovacieho sudcu, nášho človeka, miestny opát rozpredáva majetok za babku. Minulý týždeň som tam vyslal Robina Singletona, aby zistil, koľko vody sa dá namútiť.“

„Mali sme tú česť,“ poznamenal som. „Stretli sme sa na súde ako protistrany. Je tvrdý ako skala,“ poznamenal som a po krátkom závažaní dodal: „Aj keď ako právnik asi nepatrí medzi špičku.“

„To nie, lenže mne išlo práve o jeho tvrdosť. Skalopevných dôkazov bolo pomenej a ja som chcel vedieť, koľko by sa z nich dalo predbežne vytĺcť. Vyslal som s ním aj odborníka na kanonické právo, starého reformátora z Cambridgeu menom Lawrence Goodhops. Mal mu byť naporúdzí,“ dodal a zalovil v papieroch. Nato vytiahol list a podal mi ho. „Toto prišlo od Goodhopsa včera ráno.“

List bol doslova načmáraný, písmo neúhľadné, autor papier vydrapil z účtovnej knihy.

Môj pane,

píšem Vám veľmi narychlo a list posielam po poslíčkovi z mesta, pretože tu sa nedá veriť nikomu. Stalo sa čosi hanebné – pána Singletona zavraždili priamo v srdci kláštora, a to strašným spôsobom. Dnes ráno ho našli v kuchyni, ležal v kaluži krvi s odťatou hlavou. Iste to má na svedomí ktorýsi z Vašich nepriateľov, ale miestni, všetci do jedného, vinu popierajú. Okrem toho došlo k znesväteniu miestneho kostola a relikvia kajúceho lotra s krvavými klincami bez stopy zmizla. Všetko som oznámil sudcovi Copyngerovi a opáta sme zaviazali mlčanlivosťou. Ak by sa to rozchýrilo, mohlo by to mať veľmi neblahé dôsledky.

Žiadam Vás, pane, aby ste mi poslali pomoc a oznámili, ako mám postupovať.

Lawrence Goodhaps

„Zavraždili komisára?“

„Vyzerá to tak. Starý pán je očividne v koncoch.“

„Prečo by mních také niečo robil? Osud kláštora by tým nadobro spečatil.“

„Viem,“ prikývol Cromwell. „Bol to nejaký šialenec, kláštorný maniak, ktorý nás nenávidí ešte viac, než sa nás bojí. Chápete, aké by to mohlo mať dôsledky? Usilujem sa o to, aby sa kláštorov vzdali dobrovoľne. Mal to byť precedens. Naše právo, a vôbec, anglický spôsob života ako taký stojí práve na precedensoch.“

„Aj týmto vzniká precedens, aj keď trochu iný.“

„Presne tak. Nieкто si len tak zruší kráľovu autoritu – doslova jedným šmahom. Starý pán Goodhaps si počínal veľmi správne, keď zainteresovaných zaviazal mlčanlivosťou. Len si predstavte, čo by sa stalo, keby sa to rozchýrilo – nechcem vidieť, čo by robili fanatici a vyšinutí obyvatelia našich kláštorov.“

„Kráľ už o tom vie?“

Opäť ma priklincoval pohľadom: „Keby som mu to povedal, nastalo by strašné zemetrasenie. Kráľ by pravdepodobne vyslal vojsko a opáta by dal obesiť rovno z kláštornej veže. Z mojej stratégie by neostal kameň na kameni. Musím to vyriešiť rýchlo a v úplnej tajnosti.“

Vedel som, kam mieri, a keďže ma omínal chrbát, pohniezdil som sa.